

Riigikogu juhatus
riigikogu@riigikogu.ee

Teie 01.04.2024 nr 2-3/15-87

Meie 10.04.2024 nr 11-1/894-2

Vastus Riigikogu liikme kirjalikule küsimusele (KK 87)

Lugupeetud Riigikogu liige Aleksandr Tšaplõgin

Esitame vastused Teie poolt esitatud küsimustele tööhõivereformi kohta.

1. Kas Teie ministeerium saab ka sarnaseid kaebusi?

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile on laekunud mõningaid päringuid töövõime hindamise ja töövõimetoetuse kohta, kuid ei saa öelda, et neid oleks palju. Oma vastustes kodanike päringutele oleme alati selgitanud töövõime hindamise metoodikast tulenevaid põhimõtteid ning ka seda, kuidas on inimesel võimalik oma õiguste eest seista, kui ta ei ole otsusega rahul.

2. Kas vastab tõele, et töövõimereformi tegelik eesmärk on vähendada toetuste saajate arvu ja seeläbi säästa riiklikke vahendeid?

Töövõimereformi peamine eesmärk oli aidata vähenenud töövõimega inimestel elada täisväärtuslikumat elu, tagades neile parem sissetulek ning ühiskonnaelus osalemine ja eneseteostus. Selleks on oluline vähenenud töövõimega inimeste tööturule tagasitoomine ning neile sobiva töö leidmine ja säilitamine ning motiveerida inimesi säilinud töövõime ulatuses ühiskonnaelus aktiivne olema. Samuti on oluline toetada tööandjaid töökeskkonna parandamisel ja töövõime kaotusega inimeste tööle võtmisel ja tööl hoidmisel.

Reformieelsel ajal sai Eestis umbes 10% tööealistest inimestest töövõimetusega seonduvat hüvitist ning töövõimetuspensionide saajate arvu kasv oli kiire.¹ Ka Riigikontroll viitas oma 2010. aasta auditis, et tolleaegne töövõimetussüsteem ei motiveerinud töövõime kaotanud inimesi tööturule tagasi pöörduma, kuna isikutele ei pakutud rehabiliteerivaid töö- ja tervishoiuteenuseid ning hinnati inimese töövõimetust, mitte aga võimet teha muud tööd või õppida uus amet.² Reformi üheks eesmärgiks oli ka töövõimetuspensionäride ja töövõimetoetuse saajate arvu kasvu

¹ Töövõimetoetuse seaduse eelnõu seletuskiri, <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/af07a9ca-c54e-4f05-a82b-841339be10cf>

² Kontrollaruanne 2010. „Riigi tegevus puuetega inimeste ja töövõimetuspensionäride toetamisel“, <https://www.riigikontroll.ee/Suhtedavalikkusega/Pressiteated/tabid/168/ItemId/574/amid/557/language/et-EE/Default.aspx>

aeglustamine, kuid kõige olulisemaks eesmärgiks oli vähenenud töövõimega inimeste majandusliku heaolu tagamine ja parandamine.

2022. aastal valmis Eesti Rakendusuuringu Keskuse Centar uuring „Töövõime toetamise süsteemi loomise ja juurutamise makromajandusliku mõju hindamine“³, milles järeldati, et töövõime reform oli asjakohane ja tulemuslik meede, mis mõjutas positiivselt vähenenud töövõimega inimeste hõive kasvu. Uuringu käigus analüüsiti, kas reformile seatud eesmärgid on täitunud. Hindamise tulemusena selgus, et reformi rakendumisel saavutati töövõimetuspensionäride ja töövõimetoetuse saajate arvu vähenemine, vähenenud töövõimega inimeste hõive tööturul kasvas, nende majanduslik toimetulek paranes ning nende võimekus tööd leida suurenas. Mis puudutab riigieelarvet, siis uuringu tulemused ei andnud sellele ühest vastust. Hinnang sellele, kas reform säästis või suurendas riigi kulusid, sõltub sellest, millise olukorraga reformi tulemust võrrelda (kas püsiva töövõimetusega inimeste arv oleks kasvanud või pidurdunud juhul, kui reformi poleks tehtud). Kuna aga vähenenud töövõimega inimeste hõive on kasvanud, tänu millele laekub riigile maksutulu ja inimestele endile töötasu, siis on nende üldine elukvaliteet ja majanduslik toimetulek paranenud, tööjõupuudus leevenenud ning ka ühiskonna sidusus kasvanud. Positiivne on, et reform aitas ühiskonnas olevaid hoiakuid muuta, mis soosivad vähenenud töövõimega inimeste värbamist ja töötamist.

3. Kas vastab tõele, et selle eest vastutavatele ametnikele anti korraldus puuetega inimesed igal võimalusel terveks tunnistada ja hüvedest ilma jätta?

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi vastutusvaldkond on vähenenud töövõimega inimeste toetamine tööturul ning töövõime hindamise ja töövõimetoetuse maksmise reguleerimine. Puude määramine ning puudetoetuste maksmine on Sotsiaalministeeriumi haldusalas oleva Sotsiaalkindlustusameti ülesanne, seega kui Te soovite täpsustada puude raskusastme tuvastamisega seonduvat, soovitame pöörduda Sotsiaalministeeriumi poole.

Oluline on märkida, et töövõime hindamise korral koostab hinnangu inimese tervises seisundi ja töövõime kohta arstiõppe läbinud tervishoiutöötaja. Eesti Töötukassa (edaspidi töötukassa) vormistab üksnes vastava haldusotsuse tuginedes ekspertarsti hinnangutele. Kui inimene leiab, et tal on terviseprobleemid, mis takistavad töötamist, on tal võimalus esitada töötukassale töövõime hindamise taotlus. Töövõime ekspertiise viivad läbi töötukassa partneriteks olevad tervishoiuteenuste osutajad. Ekspertarst hindab isiku töövõimet taotluse ja tervise infosüsteemis olevate viimase 5 aasta ning vajadusel ka varasemate terviseandmete põhjal. Vajadusel küsitakse ka lisainfot teistelt arstidelt ja spetsialistidelt või kutsutakse isik vastuvõtule, kui andmed taotlusel ja terviseandmed dokumentides on vastuolulised. Ekspertarstid on sõltumatud oma hinnangutes, ametnikud ega ametiasutused ei saa mõjutada ekspertiiside tulemusi. Töötukassa vormistab eksperdiarvamuse põhjal otsuse töövõime ulatuse kohta (töövõime ei ole vähenenud, osaline töövõime või puuduv töövõime). Kui inimene on esitanud töötukassale ühistaotluse ning on avaldanud soovi ka puude raskusastme tuvastamiseks, edastab töötukassa isiku taotluse ja ekspertiisi Sotsiaalkindlustusametile, kes teeb nende andmetele tuginedes puude raskusastme tuvastamise otsuse.

Inimesel on võimalus nii töövõime hindamise, töövõimetoetuse kui ka puude raskusastme tuvastamise otsuseid vaidlustada 30 päeva jooksul alates otsuse kätte saamisest esitades vaide kas töötukassasse või Sotsiaalkindlustusametile. Vaideotsusega mitte rahul olles on inimesel õigus pöörduda halduskohtusse oma õiguste kaitseks.

---

³<https://centar.ee/tehtud-tood/toovoime-toetamise-susteemi-loomise-ja-juurutamise-makromajandusliku-moju-hindamine>

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiit Riisalo

majandus- ja infotehnoloogiaminister

Reine Hindrekus-Koppel

53790331 Reine.Hindrekus-Koppel@mkm.ee